

LA MENTIDA

A LA LITERATURA INFANTIL I JUVENIL

Maria Gajas i Melania del Pino

Article per a Learn to check

SUMARI

1. INTRODUCCIÓ
ENS REMUNTEM AL PASSAT...
2. TEMÀTICA
COM ABORDEM LA MENTIDA?
3. SELECCIÓ
COM HEM FET LA SELECCIÓ D'OBRES?
4. ESTRUCTURA
COM US PRESTEM EL DOCUMENT?
5. ELS CONTES CLÀSSICS
ABANS DE COMENÇAR...

SELECCIÓ D'OBRES LITERÀRIES

L'OCELL DE LES MENTIDES
 LA MENTIDA
 LA PETITA BELLESA
 LA VERITAT SEGONS L'ARTUR
 LA VERITAT DE VERITAT
 AQUEST LLIBRE NO ÉS PER A TU
 JUAN Y EL LOBO
 LA PLIS PLAU
 ¡QUE VIENE EL LOBO!
 LA COSA QUE MÁS DUELE DEL MUNDO
 APA! QUE PENSES QUE ENS HO CREUREM?
 ÀNEC COIX, GALLINA CEGA
 CONTES DESCONCERTANTS
 LA FOLLET DE LA VERITAT
 EL SECRET BLAU DEL LLOP
 VERITAT O MENTIDA
 CAPITANA ROSALIE
 PENSAMENT CRÍTIC IL·LUSTRAT

1. INTRODUCCIÓ

ENS REMUNTEM AL PASSAT...

Som a la cova del ciclop Polifem amb Ulisses i la colla d'herois que l'acompanyen. El gegant, furiós i enganyat, busca venjança, però el seu ull ha estat cegat per l'astúcia d'Ulisses i no pot defensar-se. Quan crida als seus germans ciclops perquè l'ajudin, aquests li donen l'esquena, confosos pel joc de paraules que ha orquestrat l'heroi.

Polifem els diu que Ningú l'ha ferit. I té raó perquè Ningú (així és com Ulisses li ha dit que es diu), ha aconseguit eludir el perill gràcies a una mentida intel·ligent i calculada, que salva la seva vida i la dels seus companys.

Aquesta escena de L'Odissea, carregada de tensió i enginy, és una de les primeres grans reflexions literàries sobre el poder transformador de la mentida i ens permet preguntar-nos si és sempre condemnable la mentida. O si pot convertir-se en una eina de supervivència o fins i tot de justícia?

Ara, però, marxem de la cova del ciclop i abandonem l'heroi homèric perquè us proposem que ens endinsem en aquest article **on intentarem escatir el paper de la literatura infantil per abordar la qüestió de la veritat i la mentida amb infants.**

Des de la nostra experiència com a mediadores literàries, sabem que els llibres poden ser ponts per reflexionar, preguntar-nos coses i, sovint, no trobar respostes immediates, però sí eines per construir-ne de pròpies.

Els llibres, doncs, ens poden ajudar a pensar sobre la manipulació, la interpretació subjectiva i el valor de la veritat en la nostra societat actual. I per facilitar-vos aquesta tasca **hem elaborat una selecció bibliogràfica que combina obres de ficció i no-ficció amb l'objectiu final d'oferir-vos recursos que us ajudin a treballar aquests conceptes des de les primeres etapes educatives, promovent alhora l'esperit crític i l'alfabetització mediàtica.**

Maria Gajas i Melania del Pino

2. TEMÀTICA COM ABORDEM LA MENTIDA?

En el moment de capbussar-nos en el tema de la mentida, vam investigar i cercar què és exactament una mentida o fins i tot si n'hi ha de diferents tipus.

Mentida

- 1 1 f. [LC] **Asserció feta dient mentides contra la veritat.** Dir una mentida. Això que dius és mentida, és una mentida, un teixit de mentides. No heu de dir mentides.
- 1 2 interj. [LC] Expressió emprada per a rectificar-se d'una cosa que s'acaba d'afirmar. En aquella època encara vivíem junts; mentida: ja ens havíem separat.
- 1 3 [LC] dic mentida Menteixo. Dic mentida: la vaig visitar dilluns, no dimarts.
- 2 f. [LC] semblar mentida una cosa Semblar que no pugui ésser, no pugui haver estat.
- 3 f. [LC] Il·lusió, engany. La seva felicitat era una mentida.
- 4 [LC] de mentida Fals 2 2. La pistola era de mentida.

Font: Diccionari de la llengua catalana de l'Institut d'Estudis Catalans

La definició del diccionari, ja ens situa en la **intencionalitat** de la mentida, donat que es fa "cientment", és a dir, amb "plena coneixença". Però, amb què juga la mentida exactament?

Segons el filòsof Bernat Castany Prado, hauríem de distingir diferents tipus d'enganys segons amb què actuen: quan l'engany actua amb la **realitat**, és una mentida. "*Quan es diu una cosa que no correspon amb la realitat*". Si l'engany actua amb la **psicologia**, és una manipulació: "*que explota les nostres debilitats psicològiques o biaixos cognitius*". I en tot cas, si actua amb el **pensament**, és una confusió: "*que confon la nostra capacitat de raonament mitjançant fal·làcies lògiques o retòriques*".

I per últim: ara que entenem què és exactament la mentida, podríem dir que n'hi ha de diferents tipus? Bernat Castany ens ofereix de nou la resposta i exposa tres tipus de mentides:

1. MENTIDES PIETOSSES, que en principi només busquen evitar un dany o una incomoditat, encara que a la llarga els seus efectes puguin ser totalment contraris.
2. MENTIDES INTERESSADES, que busquen aconseguir un avantatge o evitar un perjudici.
3. MENTIDES MALINTENCIONADES, que, a més del nostre benefici, busquen fer mal als altres, com passa, per exemple, amb la calúmia.

És interessant descobrir com, a la LIJ, les mentides més habituals són les mentides pietoses. En alguns llibres, les mentides són interessades però sobretot per evitar un perjudici més que no pas per aconseguir un avantatge. Les mentides malintencionades no les trobarem fins a iniciar-nos en la literatura juvenil.

Nosaltres ens centrem en les mentides que actuen sobre la realitat i es diu o es fa de forma conscient. Trobarem, doncs, exemples de llibres que tractin aquesta dualitat interessant que necessàriament s'ha de contraposar: la realitat i la mentida. A les propostes de llibres de ficció, la gran majoria de les mentides reflectides són pietoses tot i que alguna d'interessada també la podem trobar.

3. SELECCIÓ

COM HEM FET LA SELECCIÓ D'OBRES?

Per triar les diferents obres, el primer pas ha estat cercar i llegir molts i molts llibres que, creïem que podien tractar el tema de la mentida de forma més o menys evident. Vàrem descartar les que no eren un exemple de mentida i per descomptat, aquells llibres que no complien els criteris de qualitat que considerem adients.

Amb totes les propostes que quedaven, la part més difícil era la tria.

Hem tingut en compte la diversitat de gèneres, d'estils, de públics als quals es dirigeixen les obres i d'autories. És important que una selecció bibliogràfica, esdevingui un recurs ric: amb obres de qualitat i variades per ajustar-se a tots els destinataris, preferències, nivells i interessos.

Les propostes seleccionades abasten des de l'etapa d'Infantil fins al Batxillerat. Per a les edats més grans, no hem entrat en el gènere narratiu i ens hem concentrat en les propostes de no-ficció, ja que el tema és prou complex i ampli en novel·la juvenil i d'adult i la selecció requeriria una recerca i un document específics.

4. ESTRUCTURA COM US PRESTEM ELS LLIBRES SELECCIONATS?

Cada llibre seleccionat es presenta al següent document, amb una fitxa estructurada de la següent forma:

REFERÈNCIA BIBLIOGRÀFICA DE L'OBRA	COBERTA DEL LLIBRE
BREU SINOPSI DEL LLIBRE	
ARGUMENTACIÓ DE PER QUÈ HEM INCLÒS AQUESTA OBRA A LA SELECCIÓ	
PROPOSTA DE PREGUNTES PER FER MEDIACIÓ LITERÀRIA AMB AQUEST LLIBRE	
ICONES DE CLASSIFICACIÓ DE L'OBRA	

Les icones de classificació que trobem a la part dreta de cada fitxa, ens aporten la següent informació:

1. GÈNERE LITERARI

NOVEL·LA

ÀLBUM IL·LUSTRAT

CONTE TRADICIONAL

CÒMIC

CONTE

CONEIXEMENTS

2. AUTORIA DE L'OBRA

CATALANA

ESpanyola

ESTRANGERA

3. PÚBLIC A QUI ES DIRIGEIX L'OBRA (EDAT MÍNIMA DE LECTURA)

INFANTIL

1r CICLE PRIM.

2n CICLE PRIM.

3r CICLE PRIM.

SECUNDÀRIA

BATXILLERAT

5. ELS CONTES CLÀSSICS ABANS DE COMENÇAR...

QUINES SÓN LES PRIMERES MENTIDES QUE TROBEM A LA LITERATURA?

A l'hora d'investigar, ens vam adonar que la mentida a la LIJ ja estava molt present des dels inicis, als contes clàssics de tradició oral. **És de fet, la mentida, un dels eixos que construeixen en molts casos la trama del conte.**

No és la mentida el tret que caracteritza el personatge de Pinotxo, un nen de fusta que pren vida i cada cop que diu una mentida, el nas se li fa més i més gran?

I el llop de la Caputxeta, no és gràcies a la mentida, que aconsegueix arribar abans que la nena a casa de l'àvia i menjar-se-la, per mentir de nou després a la Caputxeta i devorar-la també?

I si pensem en *El vestit nou de l'emperador*? Tots els personatges diuen mentides: des dels sastres estafadors que fan veure que han cosit un vestit invisible als necis, fins als habitants del poble que per no quedar com a ximples, menteixen el seu rei i li fan festes al seu vestit nou.

Un altre dels exemples més recurrents quan pensem en mentides a la LIJ i que, de fet, s'ha convertit en una lliçó per advertir de les conseqüències de les mentides, és *En Pere i el llop*, el pastor que sempre menteix per fer creure que ve el llop, fins al dia que el llop ve veritat i ningú no el creu.

Podríem continuar amb molts més exemples: *La llebre i la tortuga*, *El flautista d'Hamelín*, *Les set cabretes i el llop*, etcètera. **Tots aquests exemples ens serveixen per evidenciar que les mentides estan molt presents a la literatura infantil i juvenil des del seu naixement i que, en molts casos, més enllà de les lliçons moralitzadores, serveixen sobretot per a construir històries amb personatges complexos, amb ambigüitats, amb interessos i fins i tot amb pors.** Però, potser, no som plenament conscients de la interiorització que tenim de les mentides a la literatura i de la força d'aquestes per construir personatges més humans i històries més riques.

Així doncs, mentre continuem explorant a continuació, obres literàries plenes de mentides, gaudim de la lectura, enriqueim-nos amb aquestes històries que ens posen davant de la realitat, de la ficció, de la inversemblança, de la interpel·lació directa, de la més absoluta de les serietats o de l'humor més espatarrant. Perquè amb aquest gaudi estarem, a més, desenvolupant el nostre enriquiment personal i el nostre esperit crític. Qui sap quan el necessitarem a la vida real ;)

SELECCIÓ D'OBRES LITERÀRIES

LA MENTIDA

A LA LITERATURA INFANTIL I JUVENIL

Maria Gajas i Melania del Pino
Article per a Learn to check

L'OCELL DE LES MENTIDES

MSUSWA P. MABENA

P. Mabena, Msuswa. Blankenaar, Dale (il) (2024) "L'ocell de les mentides" Ekaré

En Makambatxa té 3 germanes que no volen jugar mai amb ell. Apareix l'ocell de les mentides, li fa fer entremaliadures i l'insta que en culpi les germanes. Finalment, les germanes se'n cansen i ordeixen un pla per enxampar el germà amb les seves mentides.

EL PERQUÈ D'AQUESTA OBRA A LA SELECCIÓ

La inclusió de *L'ocell de les mentides* a la bibliografia d'aquest article resulta essencial per la seva riquesa narrativa i visual, ja que ofereix múltiples dimensions per explorar el concepte de la mentida. Aquest àlbum il·lustrat no només aborda la dinàmica de les mentides infantils i com aquestes es poden engrandir fins a envair les relacions personals, sinó que també connecta amb un context cultural profund, com l'art mural del poble Ndebele. El creixement de l'ocell de les mentides, tant en mida com en intensitat cromàtica, simbolitza de manera gràfica i impactant com les mentides poden envair la nostra vida i les nostres relacions. Aquest recurs visual, juntament amb el blanc i negre que predomina en les pàgines, subratlla la potència del color com a metàfora del desordre emocional i social que genera la mentida. A més a més, la combinació de tradició oral i art visual ofereix un pont fascinant entre cultura i narrativa, convidant els lectors a reflexionar sobre com la ficció i les formes artístiques poden preservar i transmetre valors culturals. El fet que l'art geomètric mural de les dones Ndebele simbolitzi secrets o mentides enriqueix encara més la lectura, aportant una perspectiva cultural única que converteix aquest àlbum en una obra imprescindible per treballar la temàtica de la veritat i la mentida des d'una mirada global i intercultural.

COMENCEM A TREBALLAR...

PREGUNTES PER TREBALLAR EL TEMA LA CONVERSA LITERÀRIA

1. Com es relaciona la idea de les mentides amb l'art mural de les dones Ndebele? Creus que l'ús de les formes geomètriques per simbolitzar secrets fa que les mentides de la història siguin més visuals o impactants?
2. Com interpretes el creixement de l'ocell i l'augment dels colors a mesura que les mentides es fan més grans? Què ens diu això sobre com les mentides poden afectar el nostre entorn o relacions?
3. Què opines del pla de les germanes per enxampar en Makambatxa? És una resposta justa o creus que podrien haver actuat d'una altra manera?
4. Com t'ha impactat la combinació de tradició oral i art visual en aquest conte? Creus que aquesta barreja ajuda a explicar millor la història o a connectar amb el seu origen cultural?

ÀLBUM IL·LUSTRAT

ESTRANGERA

INFANTIL

LA MENTIDA

CATHERINE GRAVE

Grave, Catherine. Berthrand, Frédérique (il). (2017) "La mentida". Siruela

"Et torna a creure algú després d'una mentida?" Es pregunta la petita protagonista d'aquesta història. Un dia diu una mentida i aquesta es va fent grossa i grossa i no pot fer-la desaparèixer. Es fa tan grossa que el punt vermell que la representa, acaba omplint tota la pàgina fins que la nena s'atreveix a dir la veritat i el punt vermell desapareix.

EL PERQUÈ D'AQUESTA OBRA A LA SELECCIÓ

La mentida aborda de manera delicada i visualment poderosa com una mentida pot créixer fins a generar un malestar profund. El punt vermell que simbolitza la mentida és un recurs gràfic brillant, ja que il·lustra de manera clara i impactant com aquesta pot envair-ho tot si no s'atura. El fet que la protagonista no tingui nom i ens narri la història en primera persona, afavoreix que qualsevol lector pugui identificar-se amb la història i reflexionar sobre les conseqüències de les mentides, així com sobre la valentia necessària per explicar la veritat. Aquest àlbum il·lustrat és ideal per obrir diàlegs sobre confiança, emocions i la manera de gestionar els errors.

COMENCEM A TREBALLAR...

PREGUNTES PER TREBALLAR EL TEMA A LA CONVERSA LITERÀRIA

1. Per què creus que el punt vermell és un bon símbol per representar la mentida? Com t'ajuda aquest recurs visual a entendre com la mentida creix i afecta la protagonista?
2. Com et sembla que se sent la nena quan la mentida es fa tan gran? Has viscut alguna situació similar en què una mentida hagi generat malestar o tensió?
3. Què fa que la nena decideixi explicar la veritat? Creus que és més difícil confessar una mentida o evitar dir-la des del principi? Per què?
4. Com creus que afecta la confiança entre persones quan es diu una mentida? Quines estratègies podríem utilitzar per restablir la confiança quan aquesta es trenca?

ÀLBUM IL·LUSTRAT

ESTRANGERA

INFANTIL

LA PETITA BELLESA

ANTHONY BROWNE

Browne, Anthony. (2008) "*La petita bellesa*". Fondo de cultura

El Goril·la està trist i demana als seus cuidadors del zoo que vol un amic. Aquests li porten la Linda, una gateta. Neix una relació d'amistat i estima entre els dos. Un dia estan mirant King Kong i el goril·la s'enfada tant que trenca la tele. Per encobrir-lo, la Linda diu que ha estat ella.

EL PERQUÈ D'AQUESTA OBRA A LA SELECCIÓ

La Petita Bellesa explora la dinàmica de la mentida com a mecanisme de protecció a través de la relació d'amistat entre el Goril·la i la Petita Bellesa. Quan el Goril·la, en un moment de frustració, trenca la televisió, la Linda menteix per salvar-lo de l'esbrancada, tot assumint la responsabilitat de l'acció. Aquesta acció obre la porta a reflexionar sobre les mentides que fem per protegir els altres, fins i tot quan sabem que poden tenir conseqüències negatives.

El llibre planteja preguntes sobre la moralitat d'aquestes mentides i qüestiona si realment és correcte mentir per ajudar algú que estimem. La relació especial entre els dos personatges, marcada per l'estima i la confiança, ens ajuda a entendre les complexitats de les decisions que prenem per cuidar els altres.

Aquest és un àlbum útil per explorar com les mentides poden ser utilitzades amb les millors intencions, tot i que les seves conseqüències poden ser difícils de predir, i per discutir les fronteres entre la protecció i la deshonestedat.

Anthony Browne

LA PETITA BELLESA

COMENCEM A TREBALLAR...

PREGUNTES PER TREBALLAR EL TEMA A LA CONVERSA LITERÀRIA

1. Per què creus que la Linda decideix mentir per protegir el Goril·la? T'ha passat mai haver de protegir algú tot i saber que podia tenir conseqüències?
2. Com es representa l'amistat entre el Goril·la i la Linda al llarg de la història? Quines accions o moments creus que mostren que tenen una relació especial?
3. Com interpretes l'escena del Goril·la mirant King Kong? Per què creus que s'enfada tant, i com relaciona aquesta pel·lícula amb la seva vida?
4. És correcte mentir per ajudar algú que estimem? Quines són les possibles conseqüències, positives o negatives, d'aquest tipus de mentida?

ÀLBUM IL·LUSTRAT

ESTRANGERA

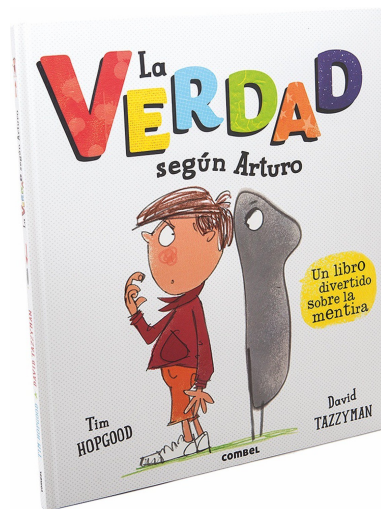
INFANTIL

LA VERITAT SEGONS L'ARTUR

TIM HOPGOOD

Hopgood, Tim. Tazzyman, David (il). Ballester, Aurora (trad.) (2016). "La veritat segons l'Artur". Combel

L'Artur ha agafat la bicicleta grossa del seu germà tot i que la seva mare li ha dit que no ho fes, però, a més, ha xocat contra el cotxe de la mare tot fent malbé la bici i el cotxe. Quan diferents amics de l'Artur li van preguntant què ha passat, ell canvia les versions tot ocultant, estirant, modelant o ignorant la veritat (representada com un personatge real). Finalment, apareix la mare i en preguntar què ha passat, l'Artur fa una cosa que no s'imaginava que seria capaç: diu la veritat. Les conseqüències de dir la veritat són molt millors que no pas les de jugar amb la mentida.

EL PERQUÈ D'AQUESTA OBRA A LA SELECCIÓ

Molt interessant el fet de mostrar que les mentides poden ser de molt diferents. La conceptualització de la mentida des de la relació que manté amb la realitat és diferent i molt entenedora per comprendre la relació tan directa que hi tenen: una és conseqüència de l'altra. La manipulació de la realitat es pot fer, a més, de moltes formes diferents i totes elles donaran lloc a mentides més o menys grans. El fet de presentar l'obra amb un àlbum il·lustrat fa que el lector hagi de parar atenció en la il·lustració, que mostra informació que no explicita el text. Aquesta doble lectura fa connectar amb la història de forma més activa i entendre de forma molt visual els conceptes de manipulació de la veritat.

COMENCEM A TREBALLAR...

PREGUNTES PER TREBALLAR EL TEMA A LA CONVERSA LITERÀRIA

1. Havies vist alguna vegada al personatge de la veritat en un llibre? Què t'ha semblat?
2. Què penses de tot allò que fa l'Artur amb la veritat? Són diferents tipus de mentides? Quina relació tenen la veritat i la mentida?
3. T'has qüestionat alguna vegada, quina relació mantens amb la veritat? Què en penses?
4. T'ha sorprès el final? Si l'Artur no hagués dit la veritat a la seva mare, creus que la reacció d'ella hauria estat diferent? Per què? Què hauries fet tu si fossis l'Artur? Per què?
5. Amb aquesta lectura, has descobert alguna cosa de la veritat i la mentida que no sabies? El què? T'ha fet pensar de forma diferent?

LA VERITAT DE VERITAT

NANEN

García Contreras, Nanen. Freixinet, Txell (trad.)(2021). "La veritat de veritat". Takatuka

La protagonista és una nena que, en el moment que la persona adulta entra a casa i descobreix com està tot de desendreçat, s'haurà d'inventar mil excuses per justificar qui ha fet tot allò en només cinc minuts d'absència de l'adulta. Primer inventa una excusa, com que no és creïble, prova amb una de nova, i després una altra, i una altra, i una altra... la mentida adopta cada vegada una forma diferent de mida més gran, i més gran i més gran. Finalment, la nena no té més remei que confessar la veritat, però atenció perquè ens deixarà amb la boca ben oberta!

EL PERQUÈ D'AQUESTA OBRA A LA SELECCIÓ

La veritat de veritat és un àlbum que explora amb humor les mentides infantils i com aquestes, per petites que siguin, es poden complicar fins a convertir-se en una gran bola de neu. El relat tracta sobre el moment en què una mentida petita, per evitar un problema, es fa cada cop més gran, fins al punt de perdre credibilitat. Però, al final, la veritat sempre acaba sortint a la llum, encara que sembli inversemblant o absurda. Aquesta obra ens invita a reflexionar sobre per què, a vegades, preferim inventar una mentida en lloc de dir la veritat, i quines conseqüències poden tenir aquestes petites falsedats. El missatge central del llibre és que la veritat, per molt difícil o estranya que sembli, sempre preval. Mentir pot generar conseqüències negatives i potser fins i tot agreujar la situació, però afrontar els errors amb sinceritat ens pot portar a aprendre i créixer.

COMENCEM A TREBALLAR...

PREGUNTES PER TREBALLAR EL TEMA A LA CONVERSA LITERÀRIA

1. Per què creus que les persones a vegades prefereixen inventar una mentida en lloc de dir la veritat? Què pot passar quan una mentida es fa massa gran?
2. Com t'imagines que seria la mentida més gran que algú podria inventar? Hi ha alguna mentida que has escoltat o explicat que hagi acabat sent divertida o sorprenent?
3. Per què penses que la veritat sempre acaba sortint a la llum? Quines conseqüències positives i negatives pot tenir dir la veritat després d'haver mentit?
4. Quin missatge creus que ens vol transmetre aquest llibre sobre les mentides i la veritat? Com podem aprendre dels errors quan intentem tapar-los amb una mentida?

AQUEST LLIBRE NO ÉS PER A TU

ÀLEX NOGUÉS

Nogués, Àlex. Enríquez, Bea (il). (2019). "Aquest llibre no és per a tu". Takatuka

La coberta d'aquest àlbum ja avisa els lectors que aquest llibre no és per a ells. Si, així i tot, el volen obrir, es trobaran una nena i un lloro i un gos que li aniran explicant tot allò que els hi pot succeir i de fet s'hi troben; si continuen avançant i passant pàgines. Pirates, perills, un cocodril, un monstre, un caragol mutant, un encanteri...! I fins i tot pàgines mossegades!

Al final, espera la més monstruosa de totes les criatures. Vols saber quina és? T'arrisques a passar la pàgina?

EL PERQUÈ D'AQUESTA OBRA A LA SELECCIÓ

El títol d'aquest àlbum és tota una provocació a llegir el llibre. Jugar amb les prohibicions és un encert en aquesta obra que amb una mentida ja ens està engrescant a obrir la coberta i endinsar-nos en totes les desgràcies i monstruositats que ens trobarem al llibre.

Aquesta forma de jugar amb les mentides, per aconseguir la provocació, donarà peu a parlar de les diferents finalitats de les mentides. Totes són per fer mal? Pot haver-hi mentides amb altres finalitats? Si més no, pels més petits que encara no puguin fer aquestes reflexions, aconseguirem la seva diversió compartint aquest llibre mentider en veu alta.

El text de l'Àlex Nogués juganer i provocador, aconsegueix divertir i engrescar als lectors i les il·lustracions expressives, exagerades i tan acolorides de la Bea Enríquez, enriqueixen l'obra per fer-nos riure mentida rere mentida. I si els petits lectors encara no s'han sentit prou interpel·lats amb el llibre, la pàgina final els fa directament protagonistes de l'obra.

COMENCEM A TREBALLAR...

PREGUNTES PER TREBALLAR EL TEMA A LA CONVERSA LITERÀRIA

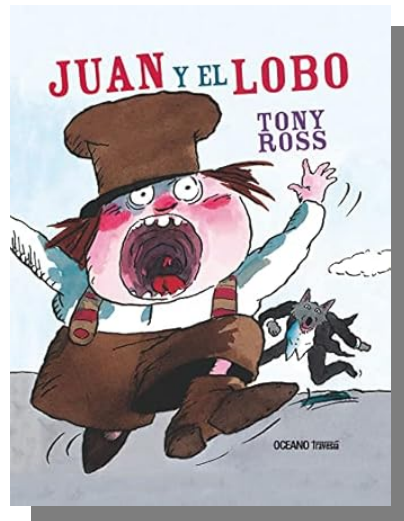
1. Penses que hi ha alguna mentida en aquest llibre? Quina o quines i per què?
2. Per què li han posat aquest títol tan estrany a aquest llibre? Què han aconseguit? Què vas pensar en escoltar en escoltar-ho o llegir-ho?
3. Penses que els llibres poden fer totes aquestes coses que explica aquest àlbum? Diuen mentides els llibres? Per què?
4. Quines coses més podria fer un llibre que estiguis llegint? Pensa diferents situacions... T'atreveixes a escriure-les o dibuixar-les?

JUAN Y EL LOBO

TONY ROS

Ros, Tony. Kunas (trad.)(2010). "Juan y el lobo". Oceano travesía

Juan odia banyar-se o fer les classes de violí i aprofita la por que tothom té al llop ferotge i elegant que menja persones i viu a l'altra banda de les muntanyes, per no fer totes aquestes coses. Cada cop que les ha de fer, crida: El llop! Els altres fugen i Juan fa el que vol. Fins i tot crida "El llop!" només per espantar els altres per diversió. Fins que un dia el llop l'engampa i com que ja ningú fa cas als seus crits advertint de la presència del llop, Juan acaba a la panxa de la fera. Una versió divertida, gamberra i gens edulcorada del clàssic Pere i el llop.

EL PERQUÈ D'AQUESTA OBRA A LA SELECCIÓ

Juan y el lobo és interessant per a la seva capacitat de mostrar les conseqüències negatives de mentir. El llibre il·lustra com les mentides petites i inofensives poden créixer i derivar en situacions inesperades i greus, tal com passa quan ningú creu en Juan en el moment que alerta sobre la presència del llop per enèsima vegada i ara sí que l'amenaça és real. Aquesta obra permet treballar amb els infants el concepte de responsabilitat, la confiança i les repercussions d'amagar la veritat alhora que ens obre la porta a explicar el conte tradicional Pere i el llop si no en tenen el referent. La història és efectiva per generar discussions sobre la diferència entre la mentida i la veritat, i com les accions d'un poden afectar els altres. A més, el final, sense cap mena de dulcificació, presenta una oportunitat per reflexionar sobre la importància de ser sincers i de les lliçons que es poden extreure dels errors.

COMENCEM A TREBALLAR...

PREGUNTES PER TREBALLAR EL TEMA A LA CONVERSA LITERÀRIA

1. Què et sembla el comportament d'en Juan al llarg de la història? Creus que menteix només per diversió, o hi ha alguna altra raó darrere?
2. Com interpretes el final de la història, amb el llop menjant-se a en Juan? Què ens ensenya aquest desenllaç sobre les conseqüències de les nostres accions?
3. Si fossis un dels amics o mestres d'en Juan, com reaccionaries davant les seves mentides? Què podries fer per ajudar-lo a entendre que mentir té conseqüències?
4. Penses que el llop simbolitza alguna cosa més que un perill físic? Quina metàfora es podria amagar darrere d'aquest personatge en la història?

CONTE TRADICIONAL

ESTRANGERA

INFANTIL

LA PLIS PLAU

I la mentida de les maduixes

PEP MOLIST

Molist, Pep. Sardà, Cristina (il) (2007). "La Plis Plas i la mentida de les maduixes". Baula

Les vaques decideixen sortir a buscar maduixes per fer un bon pastís. Totes col·laboren en la cerca, però la Plis-Plau diu que no n'ha trobat cap. Els morros vermells la delaten i les altres vaques s'hi enfaden i li diuen que no podrà menjar pastís. La Plis-Plau acaba amb mal de panxa i les altres vaques fan el berenar amb el pastís de maduixes que han trobat.

Convé destacar els noms tan enginyosos de les vaques! Un punt d'humor i metàfores dels moviments i sons de les vaques.

EL PERQUÈ D'AQUESTA OBRA A LA SELECCIÓ

La Plis-Plau i la mentida de les maduixes és una història senzilla però clara sobre les conseqüències negatives de mentir. Mostra de manera efectiva com una mentida, per molt petita que sigui, pot afectar la dinàmica del grup i generar malestar. La història permet reflexionar sobre la importància de la sinceritat i el treball en equip, ja que les altres vaques es veuen perjudicades pel comportament egoista de la Plis-Plau.

A més a més, el final, amb la Plis-Plau patint un mal de panxa, ofereix una oportunitat per discutir com les mentides poden portar a conseqüències personals negatives i com l'honestedat pot evitar-los. El conte és també un bon punt de partida per explorar la responsabilitat individual dins d'un grup i com afrontar les errades de manera constructiva.

COMENCEM A TREBALLAR...

PREGUNTES PER TREBALLAR EL TEMA A LA CONVERSA LITERÀRIA

1. Per què creus que la Plis-Plau decideix mentir sobre no haver trobat maduixes? Com t'hauries sentit si fossis una de les altres vaques?
2. Què t'ensenya la història sobre la importància de treballar en equip i compartir? Quines creus que són les conseqüències de no col·laborar sincerament amb un grup?
3. Penses que el final de la història és just per a la Plis-Plau? Què hauria pogut fer per evitar el mal de panxa i la frustració?
4. Com creus que les altres vaques haurien pogut ajudar la Plis-Plau a entendre el valor de la veritat? Penses que és millor castigar o explicar per què mentir no és la millor opció?

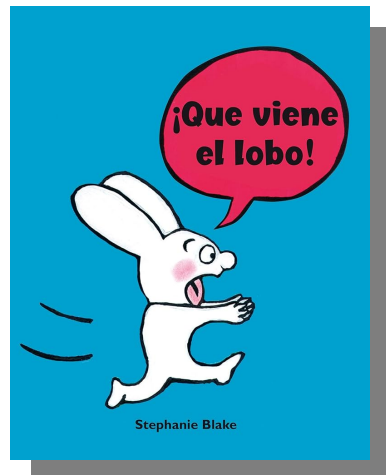
¡QUE VIENE EL LOBO!

STEPHANIE BLAKE

Blake, Stephanie. (2019). "Que viene el Lobo!". Penguin Random House

Una recreació del conte clàssic de Pere i el llop amb un conill com a protagonista. Aquest petit vol fer sempre el que li dona la gana, i per aconseguir-ho, va dient tota l'estona que bé el llop i així tothom s'espanta i ell pot fer el que vol. A la mare, al pare, a la mestra de l'escola... A tots enganya amb aquesta mentida.

Un dia, però, li apareix un llop que creu real i l'espanta tant que crida a la mare i al pare, però no apareixen per ajudar-lo. O sí? El pare, de sobte, revela que és ell el llop fals i li dona així una lliçó al seu fill entremaliat. *"Mai més cridaré que ve el llop"* assegura el conillet. Serà veritat aquesta vegada?

EL PERQUÈ D'AQUESTA OBRA A LA SELECCIÓ

"¡Que viene el Lobo!" És una proposta fantàstica i divertida per compartir en veu alta i amb certa exageració en la interpretació, amb els més petits. Viuran com l'experiència a priori divertida de dir mentides, se'ls hi pot girar en contra i provocar la mateixa por que ells havien generat anteriorment.

Així i tot, el final donarà a peu a parlar-ne de la continuïtat de la mentida quan tothom ja sap la veritat: deixa de ser llavors una mentida per convertir-se en un joc més divertit per a tots?

COMENCEM A TREBALLAR...

PREGUNTES PER TREBALLAR EL TEMA A LA CONVERSA LITERÀRIA

1. Què et sembla que el conillet digui aquesta mentida per aconseguir fer el que vol?
2. Creus que el pare fa bé amb la seva mentida? Per què? Què hauries fet si fossis el conill?
3. Creuries tu al conill si diu que bé el llop, després de totes les vegades que ho ha dit de mentida? Per què? Penses doncs que les mentides poden tenir com a conseqüència que no ens creguin quan diem la veritat?
4. Què en penses del final del llibre? És una nova mentida o és una broma? Tu faries el mateix que el conill?

LA COSA QUE MÁS DUELE DEL MUNDO

PACO LIVÁN

Liván, Paco. Olmos, Roger (il). (2013). "La cosa que más duele del mundo". QDQ Editora

La llebre i la hiena passen plegades un dia de pesca. Mentre estan pescant, la llebre li pregunta a la hiena quins és la cosa que fa més mal del món. Després de moltes respostes de la hiena, com ara una pisada d'elefant, una picada d'abella o el mal de queixals, la llebre li diu que allò que fa més mal és una mentida. La hiena riu i com que no li creu, decideixen provar les dues respostes: la hiena li fa una pisada que tindrà uns dies adolorida la llebre, però aquesta dirà una mentida que tindrà unes conseqüències molt més doloroses per a la hiena.

EL PERQUÈ D'AQUESTA OBRA A LA SELECCIÓ

Aquest àlbum il·lustrat ens mostra, com si fos un conte clàssic (de fet està basat en un conte de la Costa d'Ivori), la magnitud que pot tenir per a una persona, una mentida. Posar en relleu l'afectació emocional i el mal que pot fer una mentida, és un factor important per valorar amb els infants i joves. És un molt bon punt de partida per parlar de les diferents mentides i les conseqüències d'aquestes. Algunes mentides afecten la confiança, però d'altres, poden tenir conseqüències reals igual o més greus per a la víctima.

COMENCEM A TREBALLAR...

PREGUNTES PER TREBALLAR EL TEMA A LA CONVERSA LITERÀRIA

1. Què penses de les respostes de la hiena a la pregunta de "quina cosa és la que fa més mal del món"? En quines conseqüències està posant atenció, les físiques o les emocionals?
2. Quan vas llegir la resposta de la llebre, què vas pensar?
3. Un cop vas llegir fins al final, has reconsiderat la teva opinió primera respecte a la resposta de la hiena? Penses que una mentida és allò que pot fer més mal del món?
4. Creus que hi ha mentides més i menys doloroses? Per què? Són igual de perdonables unes i altres?

APA! QUE PENSES QUE ENS HO CREUREM?

ORIOI CANOSA

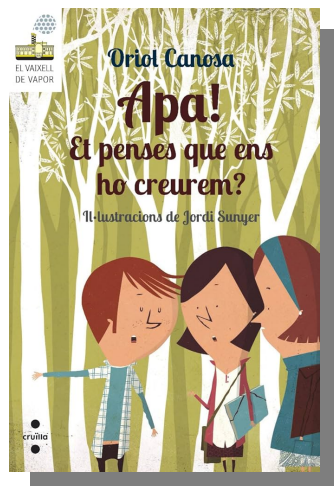
Canosa, Oriol. Sunyer, Jordi (il). (2015). "Apa! Que penses que ens ho creurem?". Cruïlla. *És un llibre blanc de la col·lecció de Vaixell de Vapor.

Quantes vegades els nens es confonen o no entenen la feina dels pares? Oriol Canosa, amb molta imaginació, ens presenta oficis inventats com per exemple mares que alimenten instruments d'orquestra o pares que ajusten la sal del mar. Cada ofici s'explica amb una frase senzilla, divertida i sorprenent. Són professions que existeixin gràcies a la imaginació i la curiositat, perquè, si no ho fan els pares i mares, qui fa aquestes feines? El millor: el final. Apa! Qui es pot creure aquesta feina tan desagradable?

Les il·lustracions de Jordi Sunyer complementen perfectament aquestes idees esbojarrades, amb personatges que treballen intensament i amb expressió seriosa, perquè saben que gràcies a la seva tasca el món continua endavant. Un llibre que convida a continuar imaginant i rient.

EL PERQUÈ D'AQUESTA OBRA A LA SELECCIÓ

Apa! Et penses que ens ho creurem? És una obra molt creativa que fa pensar en la capacitat d'imaginació i humor que els infants poden tenir a l'hora d'explicar la realitat, però també la seva tendència a exagerar per divertir-se. El llibre juga amb la mentida i la invenció d'oficis improbables, creant situacions divertides i absurdament imaginatives, però també fomenta la reflexió sobre el concepte de realitat i fantasia. És una bona manera de parlar sobre les mentides inofensives i la imaginació desbordant de l'infant. A més a més, les il·lustracions de Jordi Sunyer complementen perfectament els textos i permeten als lectors connectar amb les històries d'una manera més visual. La proposta d'inventar oficis també convida els infants a reflexionar sobre el món que els envolta i a veure com, de vegades, les petites mentides poden ser inofensives i tractades amb humor.

COMENCEM A TREBALLAR...

PREGUNTES PER TREBALLAR EL TEMA A LA CONVERSA LITERÀRIA

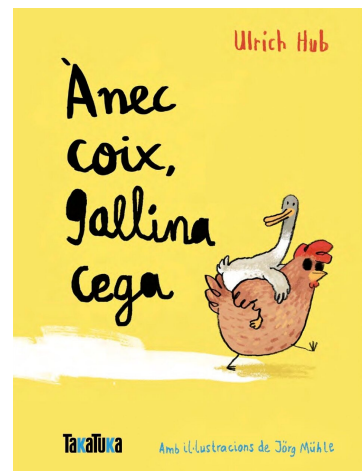
1. Quin ofici inventat t'ha fet riure més? Per què? Si poguessis inventar un ofici per als teus pares, quin seria?
2. Creus que és més divertit explicar la veritat o inventar històries com fan els protagonistes del llibre? Quan penses en els teus somnis, quin seria l'ofici més increïble que t'agradaria tenir?
3. Les il·lustracions de Jordi Sunyer ajuden a entendre millor els textos? Com? Hi ha algun dibuix que t'hagi sorprès especialment?
4. Quina és la mentida més gran que recordes haver explicat per fer riure algú? Com reaccionaries si algú t'expliqués una història tan esbojarrada com les del llibre?

ÀNEC COIX, GALLINA CEGA

ULRICH HUB

Hub, Ulrich. Mühle, Jörg (il). Santa, Belén (trad) (2024). "Ànec coix, gallina cega". Takatuka.

Un ànec coix viu aïllat a casa seva i només s'atreveix a passejar pel seu jardí. Un dia, una gallina cega apareix i li proposa fer un viatge per trobar aquell lloc misteriós on es poden complir tots els nostres somnis, fins i tot els més secrets. Comença aquí una aventura que anirà apropant els dos personatges, sempre amb un to humorístic molt enginyós. Descobrirem les personalitats tan diferents entre l'ànec i la gallina, i la possibilitat de fer-se amics en aquests dies tan intensos de riures, ensurts i caminades. Però, en arribar al final descobrim que la base d'aquesta connexió que han fet, és una mentida. Es podrà perdonar una mentida com aquesta?

EL PERQUÈ D'AQUESTA OBRA A LA SELECCIÓ

Es tracta d'una novel·la amb un humor molt peculiar per engrescar els primers lectors, que fa que ens fixem en petits detalls per començar a sospitar que alguna cosa no és al seu lloc. El final desvetlla una mentida que no podíem imaginar si no ens haviem fixat en aquestes petites pistes al llarg de la història. És una mentida tan gran que fa trontollar l'amistat perquè ha jugat amb la confiança. Però alhora, ens fa pensar en els motius que han portat el personatge a dir-la i qüestionar-nos si les mentides són perdonables tot i que ens facin mal i com és de perillós jugar amb la confiança que una persona ens té.

COMENCEM A TREBALLAR...

PREGUNTES PER TREBALLAR EL TEMA A LA CONVERSA LITERÀRIA

1. Al llarg de la història, has sospitat en algun moment que un dels personatges estava mentint? Què t'ha fet sospitar?
2. La proposta de la gallina, què et sembla? És una certesa que trobaran aquest indret tan especial? Si no té evidències que aquest lloc existeix, és una veritat?
3. Com va evolucionant l'amistat entre els dos personatges? Què ens demostra aquesta evolució?
4. T'ha sorprès el final? Què t'ha semblat la mentida de l'ànec? Per què penses que ho ha fet?
5. Si fossis la gallina, com et sentiries en descobrir la veritat? Creus que podries perdonar al teu amic? Canviaria la vostra relació? Per què?

NOVEL·LA

ESTRANGERA

2N. CICLE PRIM.

CONTES DESCONCERTANTS

ORIOI GARCÍA MOLSOSA

García Molsosa, Oriol. Galí, Mercè (il). (2015). "Apa! Que penses que ens ho creurem?". Cruïlla.

5 històries verídiques de compositors famosos que tenen el punt de partida en una creença o fet històric fals. De la mà d'en Risoluto i en Giocoso, dos putxinel·lis molt divertits, ens endinsarem en aquestes cinc històries. Al final de cada conte aquests personatges ens explicaran que hi ha de veritat en la història i quina és la mentida podrida. Cada relat va acompanyat d'un QR que ens porta a la peça musical completant així l'experiència de la lectura. Enguany és candidat a l'Atrapallibres en la categoria de 9 anys.

EL PERQUÈ D'AQUESTA OBRA A LA SELECCIÓ

La inclusió de Contes desconcertants és especialment rellevant per treballar la relació entre veritat i mentida en la literatura infantil, ja que explora de quina manera una història pot partir d'un fet fals per arribar a descobrir una veritat més profunda. Presenta una aproximació molt atractiva i didàctica a la història de la música, utilitzant el recurs de la "mentida històrica" per captar l'atenció dels lectors i oferir-los una experiència educativa completa gràcies als QR que permeten escoltar les peces musicals relacionades. A més, els personatges de Risoluto i Giocoso actuen com a guies que no només entretenen sinó que també conviden els lectors a reflexionar sobre la diferència entre realitat i ficció. La combinació de narració, il·lustració i música fomenta una experiència de lectura multisensorial i activa, que afavoreix la comprensió dels conceptes treballats. Aquest llibre és ideal per estimular discussions sobre com percebem la realitat i com la reinterpretem a través de la ficció. A més, el seu format de contes breus el fa molt accessible per al públic infantil, oferint moments de sorpresa i reflexió a parts iguals.

COMENCEM A TREBALLAR...

PREGUNTES PER TREBALLAR EL TEMA A LA CONVERSA LITERÀRIA

1. Quina de les mentides que expliquen Risoluto i Giocoso t'ha sorprès més? Per què? Creus que de vegades les mentides poden ser útils per aprendre o divertir-nos?
2. Quin compositor t'ha semblat més interessant? Per què? Després d'escoltar les peces musicals, quina emoció et transmet cada una? Quina música posaríeu de fons per explicar la vostra pròpia història?
3. Alguna vegada t'han explicat una història que després has descobert que no era del tot certa? Com t'has sentit? Per què creus que és important diferenciar entre veritat i ficció en algunes històries?
4. Inventa't una història amb un compositor real i barrejant fets inventats. Pots escriure-la o dibuixar-la! Quina "mentida podrida" afegiràs?

LA FOLLET DE LA VERITAT

STEPHANIE BLAKE

Haig, Matt. Mould, Chris (il). Ausió i Dot, Ariadna (trad.)
(2018). "La follet de la veritat". Estrella Polar

La follet de la veritat és diferent de tots els seus germans. Quan era petita, la seva tieta li va fer un encanteri i a partir d'aquell moment sempre ha de dir la veritat. Tot i que sembli una sort, dir la veritat li suposa molts problemes a la follet. No té amics i la seva família no en vol saber res d'ella perquè la veritat a vegades fa mal, i altres vegades no la volem escoltar. Un dia es troba amb una nena que està molt trista, i la follet li explica tota la veritat de la seva vida: li parla dels moments tristos i els moments alegres que viurà i aquesta vegada, el fet de dir la veritat, li regala una gran amiga.

EL PERQUÈ D'AQUESTA OBRA A LA SELECCIÓ

Introduir el tema de la mentida precisament des del seu antònim ens sembla molt interessant per reflexionar sobre la possibilitat de dir mentides per no ferir altres persones o de dir la veritat tot i la possibilitat de molestar els altres.

El text del Matt Haig escrit en vers, acompanyat de les il·lustracions tan expressives i divertides d'en Chris Mould amb un estil propi del còmic; engresquen fàcilment els lectors de forma amena en una història que els portarà a una reflexió interessant.

Una trama enginyosa amb una reflexió força adulta de la vida que parla als infants sense adoctrinaments i amb un tracte força respectuós envers la seva maduresa i capacitats d'enteniment.

COMENCEM A TREBALLAR...

PREGUNTES PER TREBALLAR EL TEMA A LA CONVERSA LITERÀRIA

1. Penses que dir sempre la veritat pot comportar problemes amb els altres com li passa a la follet de la veritat? Per què?
2. Creus que dir mentides pietoses per no ferir els altres és correcte? Per què?
3. Prefereixes que els altres et diguin sempre la veritat? Per què?
4. Penses que hi ha diferents formes de dir la veritat per evitar ferir els altres? Com es pot fer?
5. Si poguessis escollir, t'agradaria estar obligat a dir sempre la veritat? I que fossin els altres que tinguessin aquesta qualitat?

NOVEL·LA

ESTRANGERA

2N. CICLE PRIM.

EL SECRET BLAU DEL LLOP

EULÀLIA CANAL

Canal, Eulàlia. Galmés, Toni (il). (2014). "El secret blau del llop". BindiBooks

Els quatre amics d'aquest conte es van conèixer al "Té de maduixa al cau del teixó" i van establir una amistat preciosa d'allò més peculiar. En aquesta segona història, l'os està enfadat amb el teixó i ha perdut els colors. El llop és a casa seva sense moure's perquè s'ha trencat la cama i l'esquirol està desaparegut en una de les seves aventures voltant pel món. Però la voluntat de l'os i el teixó d'ajudar el seu amic llop, farà que es retrobin tots quatre. El llop, protagonista d'aquesta història, els dirà una mentida per explicar com es va trencar la cama, però finalment, gràcies a la confiança i respecte dels seus amics, confessarà el més bonic dels secrets.

EL PERQUÈ D'AQUESTA OBRA A LA SELECCIÓ

En aquest conte il·lustrat, tot i que la mentida del llop no és pas el centre de la història, ens sembla molt interessant el motiu per la que es diu, que no és altre que la vergonya. Pot fer-nos la vergonya a què ens jutgin, dir mentides? La dimensió i el motiu d'aquesta mentida és força rellevant per establir un diàleg després de la lectura i reflexionar envers tots els motius que ens poden incitar a dir mentides.

Amb un conte molt recomanable per llegir en veu alta o per llegir de forma autònoma els infants que comencen a llegir sols i acompanyat d'unes il·lustracions que són una autèntica meravella, ens introduïm en una història tendra, amb la força de l'amistat com a rerefons que, així i tot, ens mostra una realitat molt freqüent: la necessitat de mentir per evitar els judicis dels altres.

COMENCEM A TREBALLAR...

PREGUNTES PER TREBALLAR EL TEMA A LA CONVERSA LITERÀRIA

1. Et sembla que el llop diu una mentida per protegir-se? De què exactament?
2. Creus que a vegades és necessari dir mentides per evitar judicis dels altres? Creus que aquestes mentides estarien justificades?
3. L'ossa envia una carta al teixó sense dir-li a l'os. Penses que això també seria una mentida? Per què?
4. Et sembla que les il·lustracions del Toni Galmés ajuden a entendre la història i a detectar la mentida i el secret?
5. Alguna vegada ha dit una mentida per evitar opinions i/o judicis?

VERITAT O MENTIDA

Abans de contestar, pensa-t'ho dues vegades

SOLEDAD ROMERO

Romero. Soledad. Mathias, Oye (il). (2021) "Veritat o mentida. Abans de contestar, pensa-t'ho dues vegades". Mosquito

El llibre ens proposa un viatge des de la prehistòria fins a l'actualitat, i ens planteja esdeveniments vertaders que ningú diria que són certs, i també falsos mites que tots ens hem empassat. Plantejat com un joc, haurem d'anar decidint si els fets són V o M i si dubtem massa, al final hi trobarem el solucionari. La gran muralla xinesa es pot veure des de l'espai? I moltes altres preguntes posaran en joc els nostres coneixements i habilitats per discernir la veritat de la mentida.

EL PERQUÈ D'AQUESTA OBRA A LA SELECCIÓ

Veritat o mentida. Abans de contestar, pensa-t'ho dues vegades és un recurs excel·lent per explorar la línia que separa la realitat dels falsos mites. Mitjançant un format de joc que atrapa el lector, aquest llibre planteja preguntes que posen en dubte creences populars i desafien el pensament crític. La seva estructura permet introduir de manera molt accessible el concepte de falsos mites, convidant a reflexionar sobre com es generen, qui els difon i per què es continuen perpetuant, sovint sense qüestionar-los. El llibre ofereix exemples que sorprenen per la seva aparent impossibilitat o pel fet d'haver estat acceptats com a certs durant anys, fet que ens fa replantejar com construïm el nostre coneixement i la importància de contrastar fonts d'informació. A més, les il·lustracions dinàmiques complementen el contingut i fan que l'aprenentatge sigui una experiència visual i interactiva. Una eina ideal per treballar la relació entre veritat, mentida i la manera com entenem el món.

COMENCEM A TREBALLAR...

PREGUNTES PER TREBALLAR EL TEMA A LA CONVERSA LITERÀRIA

1. Quins falsos mites has descobert que t'han sorprès més? Per què creus que algunes d'aquestes creences es continuen transmetent tot i no ser certes?
2. Com penses que es poden distingir les veritats dels mites? Quines estratègies podríem utilitzar per verificar informació abans de donar-la per bona?
3. Per què creus que és tan fàcil que els falsos mites es converteixin en "veritats" per a moltes persones? Quin paper juguen les xarxes socials i els mitjans de comunicació en aquesta propagació?
4. Com podem fer servir el format de joc d'aquest llibre per reflexionar sobre la nostra relació amb la informació? Creus que el fet de convertir l'aprenentatge en una activitat lúdica ajuda a entendre millor conceptes com la veritat i la mentida?

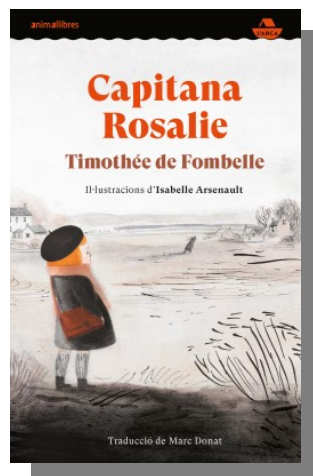
CAPITANA ROSALIE

TIMOTHÉE DE FOMBELLE

De Fombelle, Timothée. Arsenaul, Isabelle (il). Donat, Marc (trad.). (2021) "Capitana Rosalie". Animallibres

Hivern de 1917, el pare és a la guerra, la mare treballa moltes hores a la fàbrica fent municions pel front i la Rosalie es passa el dia a l'escola. A l'aula s'asseu al final de tot, i els escolta atenta perquè té un pla: ella és la Capitana Rosalie en plena missió secreta!

Cada dia, la mare li llegeix les cartes que el pare els escriu des del front. Un dia, però, arriba una carta diferent, en un sobre blau, i aleshores tot canvia: la mare està molt trista i no li explica res ni li llegeix la carta. Ha arribat el moment de dur a terme el pla secret: aprendre a llegir. I llegint serà com descobreixi què diu la carta del sobre blau i entengui la realitat de la guerra.

EL PERQUÈ D'AQUESTA OBRA A LA SELECCIÓ

Capitana Rosalie tracta el delicat tema de la mentida per protegir els infants de la cruesa de la guerra, explorant la manera en què la mare menteix a la seva filla per amagar-li l'horror d'una realitat que ella mateixa no pot entendre. A través de la lectura de les cartes del pare, la mare construeix una visió idíl·lica de la guerra, amagant els seus veritables horrors per preservar la innocència de la Rosalie. El títol Capitana Rosalie simbolitza la força interior i la determinació de la protagonista, qui, tot i la seva joventut, es veu obligada a enfrontar-se a la realitat de la guerra per ella mateixa quan aprèn a llegir. Aquest moment marca un canvi significatiu per a ella, un pas cap a la maduresa i un despertar dolorós a la veritat. La qüestió que planteja el llibre és complexa. La mare, creu que està actuant per preservar la seva filla de la dolorosa veritat, però la Rosalie, en descobrir la veritat, experimenta una sensació de pèrdua i de ruptura de confiança. El poder de la lectura, en aquest context, actua com una eina d'alliberament, un mitjà per accedir a la veritat. Això ens porta a reflexionar sobre fins a quin punt és necessari, i fins i tot justificable, amagar la realitat de la guerra als infants.

COMENCEM A TREBALLAR...

PREGUNTES PER TREBALLAR EL TEMA A LA CONVERSA LITERÀRIA

1. Creus que la mare fa bé mentint a la Rosalie sobre la guerra? Com hauries actuat tu en el seu lloc?
2. Com penses que la Rosalie se sent en descobrir la veritat per si mateixa? Quin impacte creus que té per a ella el poder de la lectura en aquest moment?
3. Què simbolitza per a tu el títol Capitana Rosalie? Quines qualitats o accions mostren la seva determinació i força en la història?
4. Creus que és acceptable amagar l'horror de la guerra als infants? En quines situacions pot ser necessari protegir-los i en quines és millor dir-los la veritat?

NOVEL·LA

ESTRANGERA

SECUNDÀRIA

PENSAMENT CRÍTIC IL·LUSTRAT

BERNAT CASTANY PRADO

Castany Prado, Bernat. Fosch, Cinta (il). (2022). "Pensament crític il·lustrat". Thule.

El filòsof i filòleg Bernat Castany, ens introdueix en la crítica des del pensament i l'acció amb aquest llibre de coneixements organitzat en dues parts. A la primera, ens provoca el pensament crític tot analitzant la mentida, l'engany, els perquè, els agents que intervenen, el com detectar-la, i com reaccionar. A la segona part, ens introdueix en l'acció que podem dur a terme com a agents socials i individuals un cop assolit el pensament crític. Un apèndix breu titulat "*Voltaire recuperat*", va una mica més enllà amb un test, unes regles i pautes i una bibliografia extensa.

EL PERQUÈ D'AQUESTA OBRA A LA SELECCIÓ

Molt interessant i complet per reflexionar envers què són les mentides des de diferents perspectives i la seva afectació. En contraposició, es parla de la veritat, de la realitat, la llibertat, la justícia la tolerància, la democràcia... Es faciliten recursos des del corrent filosòfic, per fomentar el pensament crític davant les situacions quotidianes que ens trobem a la societat actual i les informacions contínues que rebem; vinculades amb els diferents tipus de mentides. Es tracta d'un llibre de coneixements i, per tant, no demana una lectura seguida tot i que està escrit i estructurat de forma que convida a avançar a mesura que llegeixes i no fer una lectura desendreçada com passa amb altres llibres informatius.

COMENCEM A TREBALLAR...

PREGUNTES PER TREBALLAR EL TEMA A LA CONVERSA LITERÀRIA

1. T'ha semblat interessant endinsar-te en els conceptes de veritat i mentida des de la perspectiva filosòfica?
2. Creus que, després de la lectura d'aquest llibre, tens més eines per desenvolupar un pensament crític
3. Penses que és important desenvolupar un pensament crític envers la informació que rebem constantment? Per què?
4. Et sembla que els textos, les il·lustracions i l'estructura del llibre (parts, capítols, apartats), fan que sigui entenedor i resulti engrescador?
5. T'ha sorprès, agradat, molestat o interpel·lat alguna part en especial d'aquesta lectura?

RESUM DE LA BIBLIOGRAFIA

SEGONS L'EDAT MÍNIMA RECOMANADA

Títol	Autoria	Editorial	Origen autoria	Edat mínima	Gènere
L'ocell de les mentides	Msuswa P. Mabena (text) Dale Blankenaar (il.)	Ekaré (2024)	Estrangera	Infantil	Àlbum il·l
La mentida	Catherine Grive (text) Frédérique Berthrand (i.)	Siruela (2017)	Estrangera	Infantil	Àlbum il·l
La petita bellesa	Anthony Browne	Fondo de cultura (2008)	Estrangera	Infantil	Àlbum il·l
La veritat segons l'Artur	Tim Hopgood (text) David Tazzman (il.)	Combel	Estrangera	Infantil	Àlbum il·l
La veritat de veritat	Nanen García Contreras	Takatuka	Espanyola	Infantil	Àlbum il·l
Aquest llibre no és per a tu	Àlex Nogués (text) Bea Enriquez (il.)	Takatuka	Catalana	Infantil	Àlbum il·l
Juan y el lobo	Tony Ros	Oceno Travesía	Estrangera	Infantil	Conte tradicional
La Plis-Plau i la mentida de les maduixes	Pep Molist i Cristina Sardà	Baula	Catalana	Infantil	Conte tradicional
¿Que viene el lobo!	Stephanie Blake	Penguin Random H.	Estrangera	Infantil	Àlbum il·l
La cosa que más duele del mundo	Paco Liván (text) Roger Olmos (il.)	QDQ Editora	Espanyola	1r cicle primària	Àlbum il·l
Apa! Et penses que ens ho creurem?	Oriol Canosa i Jordi Sunyer (il.)	Cruïlla	Catalana	1r cicle primària	Novel·la
Ànec coix, gallina cega	Ulrich Hub (text) Jörg Mühle (il)	Takatuka	Estrangera	2n cicle primària	Novel·la
Contes desconcertants	Oriol garcía Molsosa (text) Mercè Galí (il.)	Cruïlla	Catalana	2n cicle primària	Conte il·lustrat
La follet de la veritat	Matt Haig (text) Chris Mould (il.)	Estrella Polar	Estrangera	2n cicle primària	Novel·la
El secret blau del llop	Eulàlia Canal (text) Toni Galmés (il.)	Bindibooks	Catalana	2n cicle primària	Novel·la
Veritat o mentida. <i>Abans de contestar, pensa-t'ho dues vegades</i>	Soledad Romero (text) OyeMathias (il.)	Mosquito	Catalana	3r cicle primària	Coneixements
Capitana Rosalie	Timothée de Fombelle	Animallibres	Estrangera	Secundària	Novel·la
Pensament crític il·lustrat	Bernat castany Prado (text) Cinta Fosh (il.)	Thule	Catalana	Batxillerat	Coneixements

INFANTIL

1R. CICLE PRIM.

2N. CICLE PRIM.

3R. CICLE PRIM.

SECUNDÀRIA

BATXILLERAT

RESUM DE LA BIBLIOGRAFIA

SEGONS L'AUTORIA DE L'OBRA

Títol	Autoria	Editorial	Origen autoria	Edat mínima	Gènere
Aquest llibre no és per a tu	Àlex Nogués (text) Bea Enríquez (il.)	Takatuka	Catalana	Infantil	Àlbum il·l
La Plis-Plau i la mentida de les maduixes	Pep Molist i Cristina Sardà	Baula	Catalana	Infantil	Conte tradicional
Apa! Et penses que ens ho creurem?	Oriol Canosa i Jordi Sunyer (il.)	Cruïlla	Catalana	1r cicle primària	Novel·la
Contes desconcertants	Oriol garcía Molsosa (text) Mercè Galí (il.)	Cruïlla	Catalana	2n cicle primària	Conte il·lustrat
El secret blau del llop	Eulàlia Canal (text) Toni Galmés (il.)	Bindibooks	Catalana	2n cicle primària	Novel·la
Veritat o mentida. <i>Abans de contestar, pensa-t'ho dues vegades</i>	Soledad Romero (text) OyeMathias (il.)	Mosquito	Catalana	3r cicle primària	Coneixements
Pensament crític il·lustrat	Bernat castany Prado (text) Cinta Fosh (il.)	Thule	Catalana	Batxillerat	Coneixements
La veritat de veritat	Nanen García Contreras	Takatuka	Espanyola	Infantil	Àlbum il·l
La cosa que más duele del mundo	Paco Liván (text) Roger Olmos (il.)	QDQ Editora	Espanyola	1r cicle primària	Àlbum il·l
L'ocell de les mentides	Msuswa P. Mabena (text) Dale Blankenaar (il.)	Ekaré (2024)	Estrangera	Infantil	Àlbum il·l
La mentida	Catherine Grive (text) Frédérique Berthrand (i.)	Siruela (2017)	Estrangera	Infantil	Àlbum il·l
La petita bellesa	Anthony Browne	Fondo de cultura (2008)	Estrangera	Infantil	Àlbum il·l
La veritat segons l'Artur	Tim Hopgood (text) David Tazzman (il.)	Combel	Estrangera	Infantil	Àlbum il·l
Ànec coix, gallina cega	Ulrich Hub (text) Jörg Mühle (il)	Takatuka	Estrangera	2n cicle primària	Novel·la
¡Que viene el lobo!	Stephanie Blake	Penguin Random H.	Estrangera	Infantil	Àlbum il·l
Juan y el lobo	Tony Ros	Oceno Travesía	Estrangera	Infantil	Conte tradicional
Capitana Rosalie	Timothée de Fombelle	Animallibres	Estrangera	Secundària	Novel·la
La follet de la veritat	Matt Haig (text) Chris Mould (il.)	Estrella Polar	Estrangera	2n cicle primària	Novel·la

CATALANA

ESPANYOLA

ESTRANGERA

RESUM DE LA BIBLIOGRAFIA

SEGONS EL GÈNERE LITERARI

Títol	Autoria	Editorial	Origen autoria	Edat mínima	Gènere
Aquest llibre no és per a tu	Àlex Nogués (text) Bea Enríquez (il.)	Takatuka	Catalana	Infantil	Àlbum il·l
La veritat de veritat	Nanen García Contreras	Takatuka	Espanyola	Infantil	Àlbum il·l
La cosa que más duele del mundo	Paco Liván (text) Roger Olmos (il.)	QDQ Editora	Espanyola	1r cicle primària	Àlbum il·l
L'ocell de les mentides	Msuswa P. Mabena (text) Dale Blankenaar (il.)	Ekaré (2024)	Estrangera	Infantil	Àlbum il·l
La mentida	Catherine Grive (text) Frédérique Berthrand (i.)	Siruela (2017)	Estrangera	Infantil	Àlbum il·l
La petita bellesa	Anthony Browne	Fondo de cultura (2008)	Estrangera	Infantil	Àlbum il·l
La veritat segons l'Artur	Tim Hopgood (text) David Tazzman (il.)	Combel	Estrangera	Infantil	Àlbum il·l
¡Que viene el lobo!	Stephanie Blake	Penguin Random H.	Estrangera	Infantil	Àlbum il·l
La Plis-Plau i la mentida de les maduixes	Pep Molist i Cristina Sardà	Baula	Catalana	Infantil	Conte tradicional
Juan y el lobo	Tony Ros	Oceno Travesía	Estrangera	Infantil	Conte tradicional
Contes desconcertants	Oriol garcía Molsosa (text) Mercè Galí (il.)	Cruïlla	Catalana	2n cicle primària	Conte
Apa! Et penses que ens ho creurem?	Oriol Canosa i Jordi Sunyer (il.)	Cruïlla	Catalana	1r cicle primària	Novel·la
El secret blau del llop	Eulàlia Canal (text) Toni Galmés (il.)	Bindibooks	Catalana	2n cicle primària	Novel·la
Ànec coix, gallina cega	Ulrich Hub (text) Jörg Mühle (il)	Takatuka	Estrangera	2n cicle primària	Novel·la
Capitana Rosalie	Timothée de Fombelle	Animallibres	Estrangera	Secundària	Novel·la
La follet de la veritat	Matt Haig (text) Chris Mould (il.)	Estrella Polar	Estrangera	2n cicle primària	Novel·la
Veritat o mentida. <i>Abans de contestar, pensa-t'ho dues vegades</i>	Soledad Romero (text) OyeMathias (il.)	Mosquito	Catalana	3r cicle primària	Coneixements
Pensament crític il·lustrat	Bernat castany Prado (text) Cinta Fosh (il.)	Thule	Catalana	Batxillerat	Coneixements

NOVEL·LA

ÀLBUM IL·LUSTRAT

CONTE TRADICIONAL

CÒMIC

CONTE

CONEIXEMENTS

**“ELS MILLORS
MENTIDERS SÓN
ELS QUE GAIREBÉ
SEMPRE DIUEN LA
VERITAT”**

Brandon Sanderson
Fills de la Boira

Gràcies!

Maria Gajas i Melania del Pino